

2018-2019

קורס 290.1021 – יסודות הסייעוד

סמסטר א'

מועד: יום א' שעות 8-12

מרצים: פרופ' אפרת שדמי (מרכזת הקורס), ד"ר שרה שחף, פרופ' אנה זיסברג, גב' נוסייבה ריאן, גב' ענבל פרן פרח

שעות קבלה בתיאום מראש במייל:

פרופ' אפרת שדמי: eshadmi@univ.haifa.ac.il

ד"ר שרה שחף: sshachaf@univ.haifa.ac.il

פרופ' אנה זיסברג: azisberg@univ.haifa.ac.il

גב' נוסייבה ריאן: nrayan84@gmail.com

גב' ענבל פרן פרח: inbalifp@gmail.com

רמת הקורס: תואר ראשון שנה א' (הסבת אקדמאיים)

מבנה הקורס: קורס מבוא שנתי, המשלב הרצאות במליאה, דיונים וסדנאות בקבוצות.

הקורס מהווה דרישת קדם לכל קורסי הסייעוד והניהול הבאים אחריו.

על הקורס ומטרתו המרכזית:

הקורס יתמקד בנושאים בעלי זיקה ישירה לסייעוד: הבריאות, האדם, הטיפול האכפתי - Caring והיבטים סביבתיים וחברתיים. בבסיס הקורס יעמדו היסודות הערכיים עליהם נשען המקצוע ההומניזם, והאיכות. מטרת העל של הקורס היא גיבוש השקפת עולם פרופסיונאלית בסייעוד.

יעדים:

- פיתוח חשיבה מערכתית ביקורתית.
- פיתוח מודעות לחשיבות התפקוד בשונות ובעמימות בחברה המודרנית.
- פיתוח מודעות לחשיבות התפקוד במורכבות.
- פיתוח יכולת למידה עצמית וקבוצתית.
- פיתוח מודעות עצמית לשינויים שחלו בזהות המקצועית במהלך הקורס.

תכנים:

- מחשבת הסייעוד וזהות מקצועית
 - הגדרות הסייעוד השונות והתפתחות מקצוע הסייעוד.
 - הסייעוד כמקצוע שיוויוני
 - דימוי מקצועי
 - מגדר בסייעוד
- על הבריאות כמושג -על
 - הגדרות ומאפייני המושג.
 - ההשפעות של תפיסת בריאות שונה על מצב בריאות האוכלוסייה.
- על מערכת הבריאות
 - הכרות מבנה מערכת הבריאות.
 - היסטוריה של מערכת הבריאות בארץ.
 - גורמים שהשפיעו על מערכת הבריאות בארץ.
 - אלימות במערכת הבריאות
- החוקים שבבסיס העשייה הסייעודית
 - חוק הבריאות והשפעתו על מערכת הבריאות בארץ.
 - חוק זכויות החולה והשלכותיו על המערכת.
 - חוק החולה הנוטה למות
- אתיקה וחשיבה ביקורתית בסייעוד
 - ההתנהגות המקצועית.
 - קונפליקט בין תפיסות ערכיות שונות של גורמים במערכת.
 - חשיפה לערכי הקוד האתי.
- על השאיפה לשיוויון ורב תרבותיות בסייעוד
 - הכרת המושג רב תרבותיות וחשיבותו בסייעוד.
 - שיוויון במערכת הבריאות - הפער בין הרצוי למצוי
- תפקיד הקהילה בבריאות.
- יחס של סיעוד למשפחה.

כיתות לימוד סמסטר א':

1. ד"ר שרה שחף- חדר 612 (אולם זה ישמש לכל מפגשי המליאה)
2. פרופ' אפרת שדמי- 626
3. פרופ' אנה זיסברג- חדר 719
4. גב' נוסייבה ריאן- חדר 707
5. גב' ענבל פרן פרח- חדר 298 (בספרייה)

מתודולוגיה:

רוב החומר יינתן לקריאה בבית כדרישת קדם לדיונים בכיתה.
התרגילים מהווים בסיס לעבודה קבוצתית בכיתה.

דרישות הקורס:

1. נוכחות חובה (היעדרות מותרת עד 20%)
 2. קריאת ספרות וניהול יומן קריאה אישי (הנחיות בנספח 1)
 3. ניתוח סוגיות שונות בכתב ברמה אישית וקבוצתית
- כל התרגילים יוגשו באמצעות מערכת ה-Moodle. לא יתקבלו תרגילים בדואר אלקטרוני.**

הערכה:

- השתתפות פעילה בדיונים ופרזנטציות 10% מהציון
 - ניהול יומן קריאה אישי 15% מהציון
 - מבחן סיכום סמסטר אי 75% מהציון
- ציון עובר בכל סמסטר – 70. הגשת כל המטלות היא חובה ותנאי הכרחי להשלמת הקורס. אי הגשת מטלה לא תאפשר קבלת ציון סופי בקורס.

ביבליוגרפיה:

- ספר מומלץ (הרחבה על כל אחד מהנושאים המועברים בקורס):
- שחף, ש. (2014). אחות טובה דייה- הסיעוד בין אידאל למציאות, ישראל 1960-1955. הוצאת רסלינג, תל אביב.
 - Potter, P.A., & Perry, A.G. (2007) *Fundamentals of nursing*, 6th Ed. St. Louis, Mo.: Elsevier Mosby (קיים גם במהדורות מ-2005/2001)

תכנית השיעורים סמסטר א' (יום א):

מטלות להגשה	נושא השיעור	תאריך	
	במליאה	14.10.18	1.
	קבוצות		
	במליאה	21.10.18	2.
	במליאה	28.10.18	3.

קבוצות	דיון		
<p>קריאת חובה לשיעורים מס' 2-3:</p> <ul style="list-style-type: none"> שחף, ש. (2014). "שער ראשון: אחות, סיעוד, מקצוע". אחות טובה דייה- הסיעוד בין אידאל למציאות, ישראל 1955-1960. הוצאת רסלינג, תל אביב. עמ' 19-38. <p>קריאה מומלצת</p> <ul style="list-style-type: none"> ברטל, נ. (2005). "סוציאליזציה והתמקצעות". חמלה וידע- ראשית מקצוע הסיעוד בארץ ישראל, 1918 – 1948. הוצאת יד בן צבי, ירושלים. עמ' 121 – 150. רסין, מ' ועמיתיה (2007). פלורנס נייטינגייל במנהרת הזמן. גוף ידע, (2)2, 77-80. <p><u>הכרות מומלצת עם ספרים מחקר היסטורי על הסיעוד בארץ ישראל.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ברטל, נ. (2015). לצדך בדרך. פרקי היסטוריה של הסיעוד הישראלי 1936-2012. הוצאת כרמל, ירושלים. מן, מ. (2016). סטטוסקופ ומחרשה. בנתיב המרפאה בקבוצים. התפתחות שירותי הבריאות בקיבוצים בשנים 1910-1948. הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. 			
מטלת הגשה	במליאה	דימוי מקצועי מגדר בסיעוד	4.11.18
פורסם בהמשך			
	בקבוצות	בריאות – הגדרות והשפעות על מצב בריאות האוכלוסייה	11.11.18
<p>קריאת חובה לשיעור מס' 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> Huber, M., Knottnerus, J. A., Green, L., van der Horst, H., Jadad, A. R., Kromhout, D., ... & Schnabel, P. (2011). How should we define health? <i>BMJ: British Medical Journal</i>, 343. <p>קריאה מומלצת</p> <ul style="list-style-type: none"> Saylor, C. (2004). The circle of health a health definition model. <i>Journal of Holistic Nursing</i>, 22(2), 97-115. 			
מטלת הגשה	במליאה	מערכת הבריאות וכלכלת בריאות בישראל	18.11.18
<p>קריאת חובה לשיעור מס' 6:</p> <ul style="list-style-type: none"> בן נון, ג', ברלוביץ', י', ושני, מ' (2006). מערכת הבריאות בישראל. תל אביב: משרד הביטחון- ההוצאה לאור. עמ' 165-217. <p>קריאה מומלצת</p> <ul style="list-style-type: none"> קוך- דבידוביץ', פי' (2013). סוגיות מרכזיות בתחום הבריאות. ירושלים: כנסת ישראל, מרכז המחקר 			

והמידע.			
7.	25.11.18	חוקים במערכת הבריאות	במליאה
		דיון בסוגיות במבנה הבריאות	קבוצות
<p>קריאת חובה לשיעור מס' 7:</p> <ul style="list-style-type: none"> שורץ- אילן ד', שורץ ש' וגרוס ר'. (2011). ביטוח הבריאות בישראל – ממודל פלורליסטי למודל הרבדים. ביטחון סוציאלי, מס' 86 : 40-9. <p>קריאה מומלצת</p> <ul style="list-style-type: none"> גרוס, ר', רוזן, ב', ושירום א' (2014). מערכת הבריאות בישראל בעקבות החלת חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ביטחון סוציאלי, 93, (עמ' 100-77). 			
8.	2.12.18	אתיקה בסייעוד	במליאה
		דיון	קבוצות
<p>קריאת חובה לשיעור מס' 8: אתיקה בסייעוד</p> <ul style="list-style-type: none"> נורית וגנר ונילי טבק. "אתיקה בסייעוד", עמ' 307 – 340. בתוך: מנהיגות בלבן (2009). בעריכת אורלי תורן ואורלי פיקר, הוצאת מאגנס, ירושלים. ** הקישור נמצא בגרסא אלקטרונית- תחילה יש להתחבר מהבית/ישירות מהסיפריה הסתדרות האחיות והאחים בישראל (1994). הקוד האתי לאחיות ולאחים בישראל. 			
9.	16.12.18	סיעוד ומשפחה	במליאה
		סיעוד בקהילה	קבוצות
<p>קריאת חובה לשיעור מס' 9:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoffmaster, B. (2006). What does vulnerability mean?. <i>Hastings Center Report</i>, 36(2), 38-45. <p>קריאה מומלצת</p> <ul style="list-style-type: none"> בן יעקוב כהן, ד', דבורצקי, ו', עבאליל, מ', גנאם ח', קשוע ו', וצימרמן פי (2015). עם הפנים לקהילה- הסיעוד בהיערכות לרפורמה בבריאות הנפש: במרכז לבריאות הנפש שלווה ובמחוז שרון שומרון. האחיות בישראל, כרך 198, (עמ' 22-26). שמעוני, פי (2009). ניהול מחלת הסוכרת בקהילה: פרויקט לשיפור איכות הטיפול והמעקב (2007-2008). האחיות בישראל, כרך 180 (עמ' 9-6). 			
10.	23.12.18	אלימות בבריאות	במליאה
		דיון	קבוצות
יפורסם בהמשך			
11.	30.12.18	אי שוויון ורב תרבותיות בסייעוד	במליאה
		דיון	קבוצות

קריאת חובה לשיעור מס' 11:

• דייק, נ., בידרמן, א. (2014). כשירות תרבותית בשירותי בריאות: חקיקה ומדיניות בארה"ב, אוסטרליה, אנגליה וישראל - מבט משווה. קידום בריאות בישראל, 5, 35-43.

- Brook, R. H. (2017). Should the Definition of Health Include a Measure of Tolerance? *JAMA*, 317 (6), 585-586.

קריאה מומלצת

- אברבוך, א. ואבני, ש. (2015). אי-שוויון בבריאות והתמודדות עמו 2015. מנהל תכנון אסטרטגי וכלכלי. משרד הבריאות, ירושלים. **פרק 8: פעילות להתמודדות עם אי-השוויון בבריאות. עמ' 150-211.**
- ניסים, ש' (2011). שיעור רב תרבותי כמקדם את איכות הטיפול. **האחות בישראל**, 187, 8-13.
- אברבוך, א. ואבני, ש. (2015). אי-שוויון בבריאות והתמודדות עמו 2015. מנהל תכנון אסטרטגי וכלכלי. משרד הבריאות, ירושלים. **פרק 5: מדדי איכות וחויית המטופל בבתי חולים כלליים בישראל: ממצאים נבחרים מסקר חויית המטופל במחלקות אשפוז בבתי חולים כלליים. עמ' 124-133.**

	במליאה	חוק החולה הנוטה למות שרה	6.1.19	.12
	קבוצות	דיון		

קריאת חובה לשיעור מס' 12:

- שטינברג, א'. (2005). "חולה נוטה למות"- דינו של חולה סופני, המותר והאסור לעשות בו לפי החוק וההלכה. חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו 2005. מתוך: פרשת השבוע, משרד המשפטים, תשס"ו גיליון 238. אוחר בתאריך 24.2.2017 מתוך- <http://www.daat.ac.il/encyclopedia/value.asp?id1=2274>

	במליאה	סיכום	13.1.19	.13
	קבוצות	הכנה למבחן		

נספח 1 - הנחיות לניהול יומן קריאה

לכל שיעור יש **לסכם** מאמר **אחד** מתוך רשימת המאמרים לאותו השיעור כפי שמופיעים בסילבוס. הסיכום יתחלק לשני חלקים – החלק הראשון: סיכום קצר (בין 5-6 שורות, כ-3-4 משפטים), יכלול את עיקרי הדברים מתוך המאמר; החלק השני: יש לכתוב **שלוש כותרות** שמדגישות את הנושא/סוגיה שבלטה מבחינתך במאמר, כאשר תחת כל כותרת יש לרשום דיון / תובנה המסבירים את הכותרת **בהתייחס לתכני הקורס** (התרשמות אישית, תובנות, שאלות שהתעוררו בעקבות הקריאה).

* **דוגמא להגשה ניתן למצוא באתר הקורס**

דרישות: היקף הסיכום - עמוד אחד מודפס בגודל פונט 12, ברווח 1.5, שוליים של 2.5 ס"מ מכל צד.

את הקובץ יש לשמור עם **שם מלא של הסטודנט, תעודת זהות ומס' המטלה/ שם השיעור.**

לדוגמא: אבי אברהם 123456789 מטלה 5

מועד הגשה אחרון: **08:00 בוקר** ביום ראשון **בכל** שבוע (החל משבוע הראשון 4.11.18).
ההגשה תתבצע באמצעות מערכת ה-Moodle. הנחיות והסברים אודות השימוש במערכת בקישור:

<http://online.haifa.ac.il/support Moodle.htm>

תמיכה במערכת ה-Moodle: <http://online.haifa.ac.il/support HighLearn.htm>